

تحليل هفته

شماره: 47 (از 7 میزان الی 12 میزان 1392 ه.ش)

این نشریه مجموعه تحلیل رویدادهای مهم سیاسی و اقتصادی هفته وار است که توسط مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی تهیه و نشر می گردد تا نهادهای سیاست گذار از آن استفاده نمایند.

آنچه درین نشریه می خوانید:

1. نگاه استراتژیک افغانستان و چین به همدیگر

- افغانستان و چین، ۳ سند همکاری مهم امضا کردند

2. حکومت: طالبان باید بدانند که ملا برادر، به درخواست ما آزاد شد

- ملا برادر، مختار است که هر کجا می خواهد برود؛ ولی حکومت ترجیح می دهد به افغانستان بیاید.

3. عقب نشینی تاکتیکی یا شکست استراتژیک؟

- سه ولسوالی بزرگ ولایت بدخشان تحت تسلط مخالفین مسلح

4. پیمان امنیتی و تضاد منافع امریکا و کرزی

افغانستان و چین، ۳ سند همکاری مهم امضا کردند

حامد کرزی در سفری چهارروزه عازم کشور چین شد.

به نقل از خبرنگار ارگ؛ با حضور رییس جمهور کرزی و شی جین پینگ رییس جمهور چین، سه سند همکاری در عرصه اقتصادی و تکنیکی، معاهده استرداد زندانیان و همکاری میان دانشگاه های کابل و شییان چین میان مقامات دو کشور به امضا رسید.

نگاه استراتژیک افغانستان و چین به همدیگر

چین اکنون بزرگ ترین پروژه اقتصادی افغانستان یعنی استخراج معدن بزرگ مس عینک را نیز در انحصار خود دارد و همچنین سعی می کند؛ تا پروژه های اقتصادی بیشتر و بزرگتری را تصاحب کند. افزون بر اینکه کالاهای وارداتی چینی بخش عظیمی از بازار مصرفی افغانستان را تامین می کند.

این دیدار در حالی انجام می شود که شماری از تحلیلگران می گویند هم افغانستان و هم چین نسبت به رابطه با همدیگر نگاه استراتژیک دارند.

رییس جمهور کرزی تمایل دارد روابط نظامی و اقتصادی نزدیکی با چین برقرار کند؛ زیرا چین از این نظر برای افغانستان امتیازات استثنایی دارد.

از سوی دیگر، چین از قدرت های بزرگ منطقه محسوب می شود و در زمینه های گوناگونی پیشتاز است. به همین دلیل رییس جمهور کرزی امیدوار است با تعمیق و گسترش رابطه با چین بتواند به اهدافی که تاکنون از مسیر امریکا در صدد تحقق آنها بود دست یابد. کرزی باری با انتقاد تند از امریکا گفت اگر آن کشور به ارتش و نیروی هوایی افغانستان کمک نکند او در این زمینه به هند و چین مراجعه خواهد کرد.

این شاید از معدود هشدارهای آقای کرزی به امریکا بوده که در عمل در حال محقق شدن است. او چندی پیش به هند نیز پیشنهاداتی در زمینه کمک نظامی و امنیتی داد و هند هم به گونه ای سعی کرد به آن پاسخ مثبت دهد.

سفر رئیس جمهور حامد کرزی به چین در حالی صورت گرفت که شصت و هشتمین نشست سازمان ملل متحد در نیویارک جریان داشت و سران اکثریت کشورهای جهان به هدف ارائه سیاست های شان و دیدارها با مقامات دیگر کشورها در حاشیه این نشست عازم شهر نیویارک شده بودند. سفر آقای کرزی به چین در اینچنین وضعیت حساس پرشش برانگیز بوده. آقای احمد کوهستانی، کارشناس مسایل سیاسی در این مورد می نویسد:

تحلیلگران مسایل سیاسی به این باورند که تصمیم حامد کرزی مبنی بر سفر چهار روزه به پیکنگ، هر چند به اساس دعوت رسمی رئیس جمهور چین صورت گرفته است، ولی همزمانی این سفر با نشست سالانهٔ اسامبله عمومی سازمان ملل متحد در نیویارک، این احتمال را به وجود آورد که رئیس جمهور کرزی قصد دارد، به مقامات امریکایی بفهماند که تهدید وی مبنی بر روی آوردن به چین، هند و روسیه در صورت عدم پذیرفته شدن خواسته هایش جدی بوده و می تواند جامه عمل بپوشد.

به گزارش رسانه ها تجهیز و تعلیم نیروهای امنیتی کشور، جلب سرمایه گذاری بیشتر چین در افغانستان، تسریع کار پروژه معدن مس عینک، حمایت افغانستان از علاقمندی شرکت پترولیم چین در رابطه به استخراج گاز حوزه نفت و گاز آمودریا، دیدار با اعضای دیپلماتیک سازمان همکاری های شانگهای در راستای مبارزه با تروریسم و افراطگرایی، افزایش بورسیه چین به محصلان نظامی افغانستان از 70 تن به 250 تن، امضای توافقنامه های کمک مالی 200 میلیون ین چینی به افغانستان، موافقتنامه استرداد زندانیان و توافق روی همکاری بین پوهنتون های کابل و شیان چین در صدر برنامه های حامد کرزی و تیم همراهش قرار دارد، که با توجه به این می توان گفت که رئیس جمهور کرزی در تلاش قدرت نمایی بیشتر به امریکا است و بس.

آقای کوهستان از زاویه ای دیگر نیز به این مسأله نگاه می کند:

از جانب دیگر با در نظر داشت روابط تنگاتنگ بین چین و پاکستان و با توجه به اینکه در این اواخر روابط کابل - اسلام آباد پس از روی کار آمدن نواز شریف رهبر حزب مسلم لیگ به حیث صدراعظم آن کشور و سفر های سرتاج عزیز مشاور ارشد صدراعظم پاکستان به کابل و سفر بیستم و پرغوغای حامد کرزی به اسلام آباد، رنگ دیگری به خود گرفته، برخی از سیاسیون و تحلیلگران معتقدند که سفر اخیر حامد کرزی به چین به اشاره پاکستان صورت گرفته تا عمق دوستی چین و پاکستان شامل حال افغانستان نیز گردد.

بدون شک پاکستان یکی از سرسخت ترین مخالفان امضای پیمان امنیتی بین امریکا و افغانستان شمرده می شود و هر حرکتی مبنی بر تأخیر و تعویق در امضای این پیمان به نفع آن کشور محسوب میگردد، بنا برین سفر حامد کرزی به چین در آستانه مهمترین اجلاس سالانه مجمع عمومی سازمان ملل متحد، نشانه ای از فرار حکومت افغانستان از روبرو شدن با امریکا و به گونهٔ مشخص در امر امضای پیمان امنیتی به حساب می آید که برعلاوه پاکستان، ایران و برخی کشورهای دور و نزدیک منطقه نیز به صورت مستقیم از آن نفع می برند و بعید هم نیست که برعلاوه پاکستان، ایران نیز در تشویق رئیس جمهور کرزی برای سفر به پیکنگ در این فرصت زمانی، سهم داشته باشد؛ در حالیکه حسن روحانی رئیس جمهور جدید ایران از اولین سفرش به حیث رئیس جمهور به نیویارک استفادهٔ اعظمی را کسب کرده، توانست روابط متشنج آن کشور با امریکا و غرب را به نرمی و آرامی فرا خواند، اما حامد کرزی را از استفاده از آخرین فرصتش برای سفر به نیویارک به حیث رئیس جمهور افغانستان، محروم ساختند.

د چارو خاورنکی، ښاغلی ذاکر جلالی له چین سره د افغانستان د نژدې کېدو په تړاو وايي: چین د افغانستان مهم ختیز ګاونډی دی. نه یوازې ګاونډی، بلکې د سیمې او آن نړۍ په کچه چین پامور اغېز لري. د چین هېواد بهرنی سیاست تر ډېره د سوداګرۍ پر محور څرخېږي. چین له سړې جګړې راهیسې، ایډیالوژیکو تمایلاتو ته شا کړې ده. چین له هر هېواد سره سوداګریزې راکړې ورکړې ته تیار دی. افغانستان له خپل ګاونډي پاکستان سره بلا ستونزې لري او له بلې خوا چین هم له پاکستان سره ډېرې نژدې اړیکې لري او همداراز په سیمه کې مقتدر نظامي ځواک هم ګڼل کېږي. چین کولای شي، د افغانستان و پاکستان د ستونزو په هواري کې بنسټیز رول ولوبوي. د ټکنالوژۍ په برخه کې هم افغانستان چین ته ډېره اړتیا لري. له دې امله، چین سره د افغانستان دوستي نه یوازې دا چې ګټوره ده، بلکې یوه اړتیا هم ده.

حکومت: طالبان باید بدانند که ملا برادر، به

درخواست دولت آزاد شد

جانان موسی زی، سخنگوی وزارت خارجه می گوید که در آزادی ملا عبدالغنی برادر آنچه که مهم است این است که طالبان بدانند که وی، فقط به درخواست دولت آزاد شده است.

ملا برادر یکی از چهار فردی است که جنبش طالبان را اساس نهاده و تا هنگام بازداشتش در سال ۲۰۱۰ فرمانده طالبان در جنگ با نیروهای افغان و خارجی بود.

جانان موسی زی تصریح می دارد که ملا عبدالغنی برادر، مختار است که هر کجا می خواهد برود؛ ولی حکومت ترجیح می دهد به افغانستان بیاید و باید آدرس وی مشخص بوده و در پیشبرد گفتگوهای صلح سهم بگیرد.

به باور کارشناسان، حکومت در تلاش است تا توسط ملا عبدالغنی برادر، روند مذاکرات قطر را زیر سایه قرار دهد و ملا برادر مطابق میل حکومت افغانستان نقش سمبولیک نماینده‌ای طالبان را بازی کند. در حالیکه طالبان و رهبر شان ملا محمد عمر مجاهد به صراحت گفته است که نمایندگان در قطر به هدف مذاکرات حضور دارند. تا حال معلوم است که ملا برادر دلچسپی‌ای به این نقش نشان نداده است.

عقب نشینی تاکتیکی یا شکست استراتژیک؟

طالبان اکنون در ورودج و کران و منجان ولایت بدخشان پایگاه های مستقر و مسلط دارند و با ایجاد یک پل رابطه با پاکستان، به آسانی می توانند دامنه قدرت یا دست کم نامنی های مورد نظر خود را به ولایت های امن پنجشیر و تخار نیز گسترش دهند.

منابعی در دولت افغانستان تایید کرده اند که ولسوالی کران و منجان بدخشان به تصرف

طالبان درآمده است. وزارت داخله گفته نیروهای امنیتی در "عقب نشینی تاکتیکی" از این ولسوالی بیرون شده اند.

از چند روز به این سو درگیری های سنگینی در اطراف این ولسوالی در جریان بود. مقام های محلی گفتند در پی حمله گروهی از طالبان مسلح درگیری ها در این ولسوالی شدت گرفت. دولت گفته در حال حاضر قیام های مردمی علیه طالبان در ولسوالی کران و منجان آغاز شده است.

خبر سقوط این ولسوالی آنهم در ولایت امن بدخشان، خبر تکان دهنده ای است. کارشناسان می گویند که حتی اگر ادعای وزارت

داخله در زمینه "عقب نشینی تاکتیکی" نیروهای امنیتی از کران و منجان، درست باشد، این امر به لحاظ روانی و تبلیغاتی، یک

شکست استراتژیک برای نیروهای دولتی و پیروزی تبلیغاتی برای طالبان به حساب می آید.

عبدالصیر مصباح ناظر قضایای سیاسی می گوید: حتی ابعاد این پیشرفت تنها به ولایت بدخشان، متوقف و محدود نمی گردد؛ بلکه

این امر، خبر ناخوشایند برای همه ولایات مهم شمالی از جمله پنجشیر و تخار است.

آقای مصباح افزود: جالب اینجاست که طالبان درست چند روز پس از آن، اقدام به تصرف ولسوالی کران و منجان بدخشان کردند که

رییس جمهور کرزی اخیراً در سفری ۴ روزه به چین، با مقامات آن کشور توافق کرد؛ تا راه تاریخی ابریشم را احیا کند؛ راه استراتژیک

تجاری که چین را از طریق افغانستان به آسیای میانه وصل می کند و از ولسوالی واخان در همسایگی کران و منجان می گذرد!

بنابراین، نامنی های بدخشان و نفوذ قدرتمند و رو به توسعه طالبان در این ولایت، پروژه پیچیده ای است که به بسیاری از مسائل

ملی، منطقه ای و بین المللی مرتبط با امنیت، اقتصاد و توسعه افغانستان، گره خورده است.

پیمان امنیتی و تضاد منافع امریکا و کرزی

جانان موسی زی؛ سخنگوی وزارت خارجه در مورد موافقتنامه امنیتی کابل – واشنگتن،

با اشاره به تلاش سران امریکا برای امضای هرچه سریعتر این موافقتنامه

گفت: "افغانستان هم علاقمند به نهایی سازی هرچه سریع تر این موافقتنامه امنیتی

است؛ به شرط آنکه این موافقتنامه ضمانت کننده خواسته های مردم افغانستان باشد."

او این سخنان را در جریان نشست خبری هفتگی خود در کابل مطرح کرد.

این در حالی است که مقامات امریکایی می گویند اگر گفتگوها میان امریکا و دولت افغانستان بر سر امضای پیمان امنیتی به نتیجه

نرسد؛ شاید امریکا تمام نیروهایش را پس از سال ۲۰۱۴ از افغانستان خارج کند.

اما موسی زی تصریح کرد که تعیین ضرب الاجل زمانی برای امضای موافقتنامه امنیتی با امریکا، برای دولت افغانستان مهم نیست؛

بلکه آنچه برای دولت حایز اهمیت است محتوا، کیفیت و ضمانت هایی است که در رابطه به این سند داده می شود.

از سوی دیگر یکی از عمده ترین نگرانی های امریکا از ادامه تاخیر در امضای پیمان امنیتی، ورود بحث امضای این پیمان به جو

مبارزات و تبلیغات انتخاباتی سال ۲۰۱۴ در افغانستان است.

کارشناسان معتقدند که این سند به نحو پیچیده ای با منافع امریکا و آقای کرزی گره خورده و دو طرف نیز دچار نوعی تضاد منافع

شده اند.

آقای کرزی نمی خواهد این سند نیز با امضای او وارد جریان تاریخ شود؛ زیرا او به خوبی درک کرده است که تقویم سلطه سیاسی او

به سر آمده و قرار نیست آخرین برگ این تقویم ۱۳ ساله به امضای یک معاهده مبهم خارجی اختصاص یابد که به استیلای بی چون

و چرای امریکا بر سرنوشت سیاسی و امنیتی افغانستان طی حداقل ۱۰ سال آینده منجر می شود؛ ۱۰ سالی که آقای کرزی به عنوان

کسی که با امضای خود به حیث رییس جمهوری افغانستان در پای این سند، به آن مشروعیت می دهد، ممکن است عملاً هیچ نقش

و سهمی در آن نداشته باشد.

رییس جمهور اخیراً آشکارا و برای اولین بار اعلام کرد که اگر در زمینه فراهم کردن شرایط مورد نظر او در این سند، با امریکا به توافق

نرسد، امضای آن به بعد از انتخابات سال ۲۰۱۴ موکول خواهد شد و هیچ الزامی وجود ندارد که حتماً او باید امضاکننده این سند باشد.

این سخن وی در صورتی که از پشتوانه های جدی و عملی برخوردار باشد، مطمئناً کار را بر امریکا دشوارتر خواهد کرد؛ زیرا امریکا از

یکسو نمی خواهد از افغانستان خارج شود و از سوی دیگر، در چنین صورتی، مجبور است سال ۲۰۱۴ که سال خروج نیروهای غربی از

افغانستان اعلام شده، بدون هیچ پشتوانه حقوقی، به حضور نظامی غیرقابل توجیه و البته بی سرنوشت و مبهم خود در افغانستان ادامه

با توجه به این امر، شماری از کارشناسان با اشاره به اینکه امریکا از یکسو حاضر به چنین خطر بزرگی نیست و از سوی دیگر، نمی خواهد در انتخابات آینده به تیم مورد نظر آقای کرزی امتیاز دهد، بر امضای این سند تا ماه اکتوبر سال ۲۰۱۳ تاکید و اصرار می ورزد. از جانب دیگر، برخی دیگر از کارشناسان پیش بینی می کنند که دلیل پافشاری افغانستان بر عدم عجله در امضای پیمان و حتی سخن گفتن از احتمال امضای این سند توسط رییس جمهور آینده، فارغ از نگرانی های کرزی در زمینه حضور خوشنام در تاریخ، هشدارهای دولت در این زمینه را "تاکتیکی" می دانند و می گویند که آقای کرزی با این هشدارها با وجود آنکه می داند تأخیر و تعویق امضای پیمان برای امریکا مقدور نیست، سعی می کند امتیازهای بزرگتری را تا زمان امضای این سند از امریکا کسب کند. آنها در این زمینه به سرعت بخشیدن همزمان تدارکات مقدماتی برگزاری جرگه سنتی تا ماه اکتوبر از سوی حکومت و همچنین گماشتن یک تیم مذاکره کننده همسو با امریکا توسط آقای کرزی اشاره می کنند.